En fredagskveld i desember for et år siden hadde vi bestemt oss for å møtes i Malmø; Priya var på besøk fra Oslo, og Helene kom inn med toget fra København. Vi gikk gatelangs på jakt etter et spisested med ledig plass, ble avslått av det ene stedet etter det andre, ombestemte oss, gikk tilbake forrige restaurant og befant oss i det hele tatt i en ganske ferieaktig situasjon. Sultne og ubesluttsomme navigerte vi rundt i en by ingen av oss kjenner.

Underveis snakket vi om å redigere et nummer av KRITIKER med temaet *reise* – en tematikk som er viktig for oss begge. Vi har begge familie i andre land enn vi bor i selv, både nært og fjernt, vi har begge reist slik som så mange andre skandinaver: på interrail, på byferie, på strandferie, vi har bodd noen uker her, noen uker der, vi har studert i utlandet. Vi har lært oss språk og studert ruter, vi har gått oss vill i oss selv i fremmede byer. Men også i kjente byer, i bøkene vi har hatt med oss, i språket selv.

Det å reise har imidlertid fått desidert negative assosiasjoner de seneste årene. Klimakrisen får mange av oss til å droppe eller begrense fly som transportmiddel, og dermed også de lengste reisene. Under koronapandemien fikk reisen en enda tydeligere karakter av noe farlig og umoralsk. Landegrensene opplevdes i større grad som fysiske hindringer også for de av oss med vårt hyperpriviligerte skandinaviske pass i lomma; ja, selv *meteren* var en lang reise, både moralsk tvilsom og helsemessig risikabel. Turismen har inntatt stadig nye steder, somme tider som en parasitt som bryter både natur og kultur ned. Andre steder blir mennesker tvangsforflyttet, utestengt, holdt tilbake under ulevelige forhold.

Alle disse fasettene tilhører reisen. Reisen har alltid hatt noe politisk og eksistensielt over seg, og er ofte grenseoverskidende eller grensedefinerende, både i tid, rom og privilegier – noe bidragene i dette nummeret peker på, hver på sin egen måte. Før du går i gang med lesningen, stiller vi som gode reiseguider med 65–66 forhåpentligvis hjelpsomme tips og tanker å ha med seg underveis.

God lesning,
Priya Bains og Helene Torvund

65–66 PUNKTER OM Å REISE

Fortsettelse, leder

Reiser tilbake i tid

1. Å gjense en film du så for lenge siden.
2. Helt spesifikt se en teit rom-com og minnes ungdomstiden.
3. Et ungdomsår: lyserøde bukser, lukten av gress, skifte maske ofte.
4. Duften av en spesifikk tøymykner, og plutselig forvandles rommet.
5. Luktesansen som sansen tettest forbundet med minnene våre.
6. Hukommelsen, et skrapelodd du skraper i søvne.

Avreisen

7. Et menneske som våkner, med øyne som nettopp har sett noe vanvittig.
8. I drømmer handler reiser mest av alt om å komme for sent.
9. Reisens nevroser: En tilsendt billett, gransket utallige ganger.
10. Passet, som vunnet i lotto.
11. Mennesker som sover på en flyplass som om alt er helt, helt trygt.

Ankomsten

12. Koordinater i en tallblind kropp.
13. Med ansiktet først inn i grensene.
14. Jeg elsker å reise, jeg elsker å reise.
15. Noen står og venter med en lapp med alle andre navn enn ditt.
16. Typisk.

Ved avlysning

17. Å lære noe nytt og kalle det en reise.
18. Følelsene beveger seg som en reinsdyrsflokk mellom sommerbeite og vinterbeite.
19. Gå på kort besøk i et annet menneskes kropp.

20. Låne toalettet i en hotellobby, det nest beste etter å bo der.
21. Takke for turen; ikke visste vi at det var selve livet.

Innta turistrollen

22. En liten pakkeliste: Undertøy, øyne, solkrem.
23. Turistene går og beiter i bærbuskene.
24. Ta et bilde av en annen som tar et bilde av en severdighet.
25. Kjøpe en liten suvenir: Ditt arbeid i reisen er å hente noe fysisk ut av den, en materialisering.
26. Verden river mennesket av som en utdatert plakat, turiststedet ryddes til neste sesong.

Håndtere nedturene

27. Til jordens undergang så hurtig som om vi reiste dit med fly.
28. Frakte et virus forsiktig, forsiktig.
29. Reise like lystig som ild reiser gjennom lyng.
30. Hvis det er varmere enn vi har pakket for: forferdelig.
31. Hvis det er kaldere enn vi har pakket for: forferdelig.

Fortelle om reisen

32. Sende et bilde av noe spektakulært og skrive: *det er finere i virkeligheten.*
33. En tante som viser frem feriebilder i en familiebursdag.
34. En niese som nikker uinteressert.
35. Å forklare forsikringsselskapet at det var du som kjørte bilen.
36. Å gi noen du er glad i en kjøleskapsmagnet, en liten krukke honning.
37. Samle utenlandske mynter i et melkeglass på hyllen.

Reise uten å flytte på seg

38. Å ha det samme marerittet igjen og igjen, velkjent som en familieferie.
39. Bruke Google Maps street view til å gå rundt i hjembyen til moren sin.
40. Få panikk av satellittbilder, fordi de kikker ned fra verdensrommet.
41. I marerittet hopper alle du elsker fra en klippe i rommet og ned på jorden.

42. Å være et menneske som kikker opp fra jorden.
43. Gå inn og lese et dikt om himmelen.
44. Å ikke få puste etterpå, som var luften rundt deg blitt tynnere.

Reiselektyre (en reise i en reise i en reise)

45. En som bruker fridagen på å sykle til barndomshjemmet sitt.
46. Å slippe inn i noens favorittby, *frihetens stad*, mens de blir holdt utenfor.
47. Å skrive til dem at man er lei seg for at det er slik.
48. Å arbeide som frivillig i et annet land, og en dag, rammes av plutselig innsikt.
49. Å skrive i dagboken: *Jeg var og er så blind.*
50. Vende hjem og se at ting har endret seg.
51. At *der huset en gang sto, lagrer onkel gjødsel.*
52. Å skrive ned sine febrile tanker i dagboken, ved havet, mellom sypressene.
53. Sitte på bussen og forklare en fremmed noe med hendene.

Reiselektyre del to

54. Å stå på en flyplass med passet sitt og si, det er en stor misforståelse.
55. Fra morens kropp til barnets hånd; blodet og asken.
56. Å reise langs en spiral av døde i verden.
57. Å ankomme et søndagsstengt sted.
58. I bilen på vei til sykehuset, hjertet løper som en ponny gjennom byen.
60. Et kart over en fremmed by, løsrevet fra sine ukjente omgivelser; en øy.
61. Å reise til byen hvor man vokste opp og umiddelbart lammes av ensomhet.
62. Reisen som en grenseskridende opplevelse, eller som oppdagelsen av det som finnes innenfor grensen.
63. Store dyr, med store øyne.
64. Fingre gjennom papiret.
65–66. En øm maskin å reise i.